

Stichting Cuyperiana

Jaarverslag 2024

Het jaar 2024 stond voor de stichting in het teken van Joseph Cuypers, 75 jaar na diens overlijden. Op de sterfdatum, zaterdag 20 januari, vond in de Kathedrale basiliek St. Bavo in Haarlem een herdenkingsbijeenkomst plaats, georganiseerd door Cuyperiana en de Vriendenkring KoepelKathedraal.

Het begin van de bijeenkomst was een 'Heilige Mis uit Dankbaarheid' in de geest van Joseph Cuypers, opgeluisterd door koor en organist van de kathedraal, met onder andere werk van Cuypers' neef Alphons Diepenbroek. Door de liturgie ervoeren de aanwezigen voor welk doel dit *magnum opus* van Joseph Cuypers tot stand gekomen is. Daarna volgde een lofrede door de voorzitter van Cuyperiana onder de titel "Joseph Cuypers en het ideaal van de kathedraal". Vervolgens kregen de aanwezigen rondleidingen in de kathedraal door deskundige gidsen en was er gelegenheid elkaar te ontmoeten bij een receptie in de plebanie. De opkomst op deze koude maar zonnige winterdag was verheugend groot. De burgemeester en de bisschop van Haarlem onderstreepten met hun aanwezigheid het belang van de gebeurtenis, die ook in de landelijke en de regionale pers ruime belangstelling kreeg.

Met deze bijeenkomst heeft de stichting een flinke stap kunnen zetten in het realiseren van één van haar belangrijkste doelen: het vergroten van de bekendheid van en het versterken van de publieke belangstelling voor de architecten Cuypers, in het bijzonder van Joseph, die lang in de schaduw van zijn vader heeft gestaan. De Haarlemse bijeenkomst was de opmaat van het Joseph Cuypers-jaar, waarin de verschijning van twee belangrijke wetenschappelijke publicaties de volgende hoogtepunten zouden worden. De presentatie van deze werken is echter verschoven naar de eerste helft van 2025.

Tijdens de bijeenkomst in de Haarlemse kathedraal heeft de stichting Cuyperiana een portret van Joseph Cuypers in bruikleen overgedragen aan de kathedraal, zodat deze in krijt getekende voorstelling van de schepper van het indrukwekkende kerkcomplex een plek kan krijgen in de plebanie. De stichting heeft dit portret verworven door een schenking uit familiebezit.

Joseph Cuypers speelde ook een grote rol in de presentatie van de hertaling van het boek *De Kleine Republiek* van Lodewijk van Deyssel in het voormalige abdijcomplex van Rolduc op 19 april. De Stichting Lève Rolduc presenteerde de uitgave in eigentijdse taal van de roman uit 1889, waarin Karel J.L. Alberdingk Thijm persoonlijke herinneringen verwerkte over zijn tijd op de kostschool van Rolduc, waar ook zijn neef Joseph Cuypers toen verbleef. De hertaling is

verzorgd door oud-Rolducleerling Jan Hartmann, die de uitgave van 560 pagina's rijkelijk heeft voorzien van illustraties en commentaar. Bij de presentatie voerde Pierre Cuypers het woord namens Cuyperiana. Hij mocht het eerste exemplaar in ontvangst nemen samen met Jan Alberdingk Thijm.

Op 3 oktober vond in de plebanie van de St. Bavo in Haarlem een door de Vriendenkring met inzet van Stephan van Rijt georganiseerde bijeenkomst plaats met twee lezingen over de architect van de kathedraal. Gert van Kleef gaf een overzicht over het oeuvre van Joseph Cuypers als voorproef op zijn in 2025 te verschijnen monografie over diens kerkbouw. Jan Hartmann sprak naar aanleiding van zijn hertaling over het abdijcomplex van Rolduc (waar drie generaties Cuypers als architect bij betrokken geweest zijn) en over de kostscholieren Lodewijk van Deyssel en Joseph Cuypers.

Toch kwam ook in dit jaar vader P.J.H. Cuypers weer in de aandacht te staan. De restauratie van het door Cuyperiana verworven bronzen borstbeeld van Pierre Cuypers sr. kwam gereed en kon op 16 mei, de datum van zijn verjaardag, op de oorspronkelijke plek opgesteld worden. De grondige restauratie is uitgevoerd door Michiel Langeveld in Weesp in opdracht van Cuyperiana. De stichting heeft in dit project succesvol en aangenaam kunnen samenwerken met de Limburgse Werkgevers Vereniging: LWV, de eigenaar en gebruiker van de door Cuypers ontworpen Teekenschool in Roermond. Daardoor kon de door Cuypers' kleinzoon Michel Cuypers in 1917 vervaardigde buste teruggeplaatst worden op de originele locatie in het monumentale trappenhuis van de Teekenschool. Dat gebeurde met een door beide partijen georganiseerde feestelijke bijeenkomst in de Teekenschool, met toespraken, een lezing door Cuyperskenner Wies van Leeuwen en de onthulling. Het beeld staat weer op de teruggevonden originele sokkel in een nis van het trappenhuis. Cuyperiana heeft beeld en sokkel in bruikleen afgestaan aan de LWV. De stichting is de gemeente Roermond zeer erkentelijk voor de medewerking bij het transport van de zware sokkel. De restauratie en herplaatsing is zo ook een eerbetoon geworden aan de kwaliteit van het ambacht, waarvoor de Teekenschool ooit is opgericht.

De casco-restauratie van de door Joseph Cuypers ontworpen voormalige diakenkamer van de St.-Eusebiuskerk in Arnhem is voltooid. Cuyperiana was aanwezig bij de oplevering en mocht constateren dat het werk van Joseph Cuypers op actuele waardering mag rekenen. De stichting zal in de nabije toekomst steun blijven verlenen als het gaat om het herstel van het interieur.

Margriet Cuypers maakte, samen met illustrator Thé Tjong-Khing, deel uit van de jury die de resultaten heeft beoordeeld van een tekenwedstrijd voor scholieren georganiseerd door de Stichting Kathedrale Basiliek St. Bavo. Leerlingen werden uitgedaagd om een griffioen te tekenen en hem een plaats te geven op één van de koepels of daken van de kathedrale basiliek St. Bavo. De wedstrijd leverde honderden prachtige en creatieve tekeningen op. Cuyperiana wil ook in de toekomst graag dergelijke educatieve initiatieven ondersteunen.

Op 6 oktober gaf Pierre Cuypers een lezing in de OLV Onbevleete Ontvangeniskerk in Venlo, een laat werk van P.J.H. Cuypers, op uitnodiging van Stadstuin Venlo Oud Zuid.

Dit jaar zijn er op bestuurlijk niveau contacten geweest tussen Cuyperiana en de volgende partners: Gemeentearchief Roermond, Cuypershuis Roermond, Kasteel De Haar Haarzuylens, Heiligenbeeldenmuseum Kranenburg – Vorden, Stichting Eusebius Arnhem, Stichting Kathedrale Basiliek St-Bavo Haarlem, en met Edith de Jong van Kunst & Erfgoed Educatie in de Dijkpoort in Hattem.

Het bestuur heeft vergaderd op 15 maart in de Dijkpoort in Hattem, daarbij hartelijk ontvangen door gebruikster Edith de Jong. Overigens is gebleken dat de gangbare toeschrijving van de restauratie van deze iconische poort in 1909 aan P.J.H. Cuypers onjuist is. Archiefonderzoek wijst uit dat het gaat om een project van diens leerling Wolter te Riele.

Het bestuur heeft in 2025 dezelfde samenstelling gehouden. De leden van het bestuur zijn Margriet Cuypers, Luc den Hartog, Stephan van Rijt (penningmeester), Pierre Cuypers (secretaris) en Sible de Blaauw (voorzitter).

Op de website zijn diverse berichten geplaatst. Ook de tekst en de beeldpresentatie van de lezing door Sible de Blaauw op 20 januari in de kathedraal van Haarlem zijn op de site te vinden.